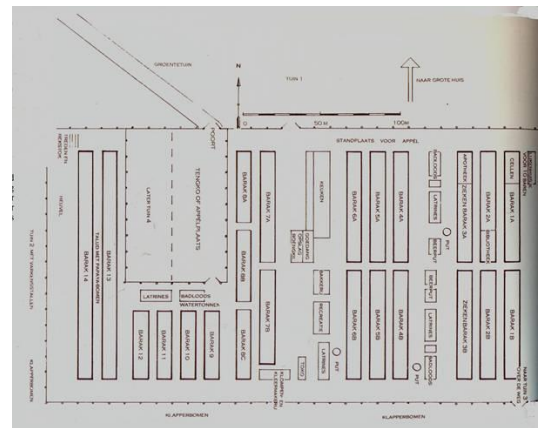

Nederlandse burgers en militairen werden in de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost Azië door de Japanners geïnterneerd in kampen. Enkele van deze kampen waren alleen voor krijgsgevangenen, andere hadden zowel burgerlijke als militaire geïnterneerden en weer anderen waren exclusief bestemd voor burgers. In veel van deze kampen begonnen de scouts met ondergrondse bijeenkomsten. Militairen in de werkkampen langs de Birmaspoorlijn en in kampen in Nederlands Indië richtten stammen op en in de burgerkampen begonnen scoutingvrijwilligers met het organiseren van activiteiten voor de daar aanwezige kinderen.

Kampong Makassar

Kampong Makassar lag in het uiterste zuiden van Batavia, ongeveer 8 km ten zuiden van Meester Cornelis, niet ver van de hoofdweg naar Buitenzorg (zie kaart van Batavia-Zuid). Het kamp was ondergebracht in barakken van bamboe en atap, omheind door prikkeldraad en gedek. Dit kamp diende als werkkamp om groente te verbouwen (voor diverse interneringskampen) en om varkens te verzorgen (voor de Japanners). Het kamp werd daarom ook wel aangeduid als Boerderij Makassar. Vóór 3 januari 1945 werd het kamp gebruikt voor de internering van krijgsgevangenen. Aan het eind van de oorlog waren er 3500 vrouwen en kinderen in het kamp.

Scouting

Akela Ch. Coster die hiervoor in Kamp Kareës en Kamp Tjihapit gezeten heeft, ontfermd zich na haar komst in mei 1945 over de jongens tot 11 jaar. In Kampong Makassar moesten de moeders hard werken en hadden geen tijd voor hun kinderen. De jongens tot 11 jaar waren onhandelbaar. Ze mochten van de Japanners niet werken en liepen iedereen in de weg. Coster kreeg een stuk terrein aangewezen waar ze de jongens bezig moest houden. Ze begonnen met sport en wild spel, daarna estafette- en kringspelen. In de spelen werd elementaire schoolkennis verwerkt. Na korte tijd was de groep aangegroeid tot 150 jongens en Akela Coster kreeg 2 assistenten toegewezen. Door het patrouillesysteem in te voeren en in te spelen op hun eergevoel, lukt het om de jongens al in een maand te veranderen. Langzaam maar zeker mochten ze ook allerlei klusjes doen in het kamp, zodat ze van een hinder, een hulp voor iedereen.

In De Padvindster verscheen na de oorlog een artikel van de Indische Padvindster Koetilan over de bevrijding van het kamp. Ze schrijft hierin over de bijeenkomsten van de meisjes tijdens de oorlog en rol die de kabouters, welpen en padvindsters hadden toen duidelijk werd dat Japan zich had overgegeven.

JULI 1945.

Padvindsters op Java.

Japanse bezetting, een vrouwenkamp, bamboehutten, Rode klei, kokospalmen, 15 km van Batavia.

Padvindsters hadden ondanks de moeilijke omstandigheden nog bijeenkomsten. Met twee, soms drie meisjes een enkele keer wat meer. Gesprekken over nà de oorlog. De geestdrift blijven vast houden, om de eigen omgeving wat lichter te maken, en de slaapies moed in te spreken, niettegenstaande de eigen moeilijkheden en de angstige, stille vragen: wat komt er nà de oorlog? Een enkele avond kwamen we bij elkaar, na de daotak, na tien uur in de verzengende tropenzon de tuinen bewerkt te hebben, en we zongen. Heldere stemmen, getokkel van een gitaar, het weemoedige geluid van een blokfluit die één van ons nog rijk was. Jolige kampliedjes weerklonken achter het prikkeldraad, waar aan de andere kant de Jap liep te patrouilleren. Wanneer zouden we ze weer zingen, vrij, helemaal vrij? Ik weet het niet....

15 AUGUSTUS 1945.

• Japanse capitulatie, een vrouwenkamp, bamboe hutten. Honderden kinderen en ouderen zwaar ondervoed. Maar het einde wàs er! De piano, de enigste, die het kamp bezat, werd

naar het verzamelterrein gebracht. Vlag hijsen.... verboden. Wilhelmus zingen.... verboden. We waren „vrij“! Hoppie, meisjesleidster, wonende in Hut 4, liet de Padvindsters, kabouters en welpen weten dat we zo mogelijk in uniform moesten komen. Na 3½ jaar in vodden gelopen te hebben. Maar we kwamen in uniform! Bewaard in de koffer, de enigste welke de meesten bezaten. Khaki groen met de blauwe das. Zij, die geen uniform hadden deden hun insigne op. We werden opgesteld in een hoefijzer formatie om de piano en het kleine, haastig in elkaar gezette podium. Toen kwamen de kampbewoonsters, 3500 vrouwen en kinderen, lichamelijk niets meer, maar vol geestdrift. De kampleidster las de proclamatie van de Koningin voor. Het Wilhelmus werd gezongen. We stonden rechtop, we konden weer „rechttop“ staan! We brachten een saluut. Aller ogen waren op onze eigen driekleur gericht, die over de piano lag. Tranen verstokten onze stemmen. We waren „vrij“! We hadden het Spoor gevolgd, en we bleven Bereid.

KOETILAN, een Indische Padvindster

Meer informatie

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Kampong Makassar \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[De padvindster, jrg 19, 1947, no. 5, 15-05-1947 » 15 mei 1947 - Pag. 5 | Delpher](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.